

Het kan verwonderen deze bekende Oostendse schilder aan te treffen onder de leden van de Roeselaarse Kunstkring. Nochtans maakt hij er reeds jaren deel van uit, nl. sedert hij voor de eerste maal te Rocselare exposeerde, kort na de oorlog; hij vond daar een zeer begrijpend publiek en maakte er zich talrijke vrienden, zoals Senator De Man, Dr. Roger Fieuw, Willem Denys, Jozef Seaux e. a., die hem al gauw opnamen in hun kring, zodat hij jaar op jaar meedoet met de gezamenlijke tentoonstelling van de groep.

Een paar jaar geleden overleed de Catalaanse schilder Mariano Dièz, te Blankenberge, waar hij zijn laatste levensjaren had doorgebracht.

Kort nadat hij de prijs van Rome had behaald werd Mariano Dièz te Madrid in het Prado opgemerkt door de Vlaamse schilder Hippolyte Daye, die hem ertoe aanzette naar het Noorden te trekken. Zo begon hij zijn zwerversbestaan dat hem eerst te Parijs en daarna te Antwerpen en ook te Brussel zou brengen nl. in het tentoonstellingsjaar 1910. Tientallen jaren is hij werkzaam geweest in vele landen van West-Europa; hij dekoreerde ontelbare kerken en profane gebouwen, maar bleef steeds de fiere, strenge, eerlijke maar vrijheidslievende Catalaan, die hij was in zijn jeugd. Zijn zoon Antonio zou dezelfde eigenschappen erven; bovendien zou hij die in Vlaanderen was geboren en getogen een zeer grote gehechtheid voor het Vlaamse volk ontwikkelen.

Anto Dièz (° Elsene, 1914) verbleef na zijn studies aan de Academie te Brussel — waar hij Anto Carte, Rousseau en Alfred Bastien als leraar had en zelf ook gedurende enkele jaren zou doceren — op talrijke plaatsen in het Vlaamse land en ook in het buitenland. Vóór de oorlog woonde hij tamelijk lang te Lummen in Limburg, waarheen hem zijn bewondering voor de mystieke kunst van Jakob Smits had gelokt; na de oorlog was het vooral Blankenberge en Oostende, plaatsen die voor een kunstschilder, welke zich uitsluitend aan zijn kunst wijdt, grotere mogelijkheden bieden.

Als ge in zijn kraaknet atelier komt te Oostende, dan doet hij u plaats nemen in een soort sedes curulis vlak voor zijn werken, die tallenkante staan opgesteld. Het

treft U onmiddellijk, als ge vroeger werk van hem kent, dat hij niet alleen aan zijn onderwerpen — religieuze composities, figuren, naakten, portretten — is trouw gebleven, maar dat er ook geen breuk is waar te nemen wat de stijl en de kleurentaal betreft. Hij verklaart zelf hoe deze stijl het resultaat is van een jaren lang werken, ontwikkelen, eerlijk zoeken. Want nooit is hij volkomen tevreden en van de honderden doeken, die hij in de loop van tientallen jaren heeft afgewerkt, zijn er volgens hem maar een vijftiental waarvan hij zeggen durft dat zij echt Dièz zijn; zo streng is hij voor zich zelf. Hij verstaat niet hoe sommige collegas het schilderen als een amusement beschouwen en driehonderd of meer schilderijen per jaar kunnen produceren. Voor hem is schilderen een pijnlijk en hard labuur; steeds herneemt hij wat hij begonnen is; het kan maanden duren eer hij iets af heeft, want het moet groeien en rijpen. Een kind heeft ook negen maand nodig voor het er is, redeneert hij, en dan duurt het nog jaren voor het volwassen is; het is de wet van de natuur, de wet van God, en dus ook de wet van de kunst.

Dit houdt verband met de hoge opvatting, welke Dièz heeft van het kunstwerk. Volgens hem is alle kunst in zekere zin religieus. Alle kunstwerk moet geïnspireerd zijn, moet gedragen zijn door een diepe overtuiging, moet het product zijn van een soort bezetenheid. Hoofdzak is dus werkelijk iets te zeggen te hebben; *wat* men zegt is van tel; *hoe* men het zegt is bijkomstig, in deze zin dat het volgt uit het feit dat men iets te zeggen heeft, want wie echt geïnspireerd is vindt van zelf een techniek, die beantwoordt aan zijn inspiratie, op voorwaarde dat hij een echt kunstenaar is. Wie door een idee gedomineerd is ontdekt de skriptuur, die eraan beantwoordt. Daarom vindt hij het ook zo dwaas dat men alom vecht om formules en technieken en vormen. Het klaarste bewijs dat men niets te vertellen

Anto Dièz : Emmaüs.

Anto Dièz : Tegenwoordigheid (1958).

heeft en werkelijk innerlijk ledig is, ziet hij in het voortdurend zoeken naar nieuwe en steeds meer verbluffende vormen, in het zich agiteren om de laatste snuffjes op kunstgebied, in de vrees niet 'mee' te zijn welke zovele kunstenaars ongelukkig maakt, in de bezetenheid ook eens iets nieuws te lanceren. Hier wil Dièz niet aan mee doen, want het is tegennatuurlijk. Inderdaad, het is zijn innerlijke natuur die de kunstenaar moet doen evolueren : zo zal hij 'normaal' ontwikkelen, en niet volgens de dwaze grillen van de kunstmode. Het ware niveau dat we vandoen hebben is volgens Dièz de terugkeer tot de eeuwige waarden van de kunst, tot de grote constanten welke alle kunstwerken bepalen. Wij hebben de bodem van de afgrond, het diepste punt van het kultuurnihilisme bereikt; het is hoog tijd dat men zich bezint en de weg terug gaat en terug de hoogten zoekt te bereiken.

Zijn afweer tegen het alom heersend kunstnihilisme drijft hem ertoe een vorm te verkiezen, die begrijpelijk is voor de mensen. Niet dat alle figuratieve kunst hem zal bevredigen. Een Bernard Buffet is voor hem maar een virtuoos, en virtuositeit zonder meer heeft geen waarde; het is maar klakpotterij, het is seriewerk, maakwerk waar geen bezieling achter steekt.

Men kan er niet aan uit : kunst moet 'geëngageerd' zijn, moet beantwoorden aan een innerlijke overtuiging zegt Dièz. Daarom is volgens hem het christen-zijn van zo groot belang voor de kunstenaar; maar dan moet men het christendom ook werkelijk diep aanvoelen. Zijn figuren hebben steeds in hun vormen iets diep ernstigs, iets tragisch, iets pathetisch zelfs bij pozen; dat beantwoordt aan de levensvisie van de christen. Maar zijn kleuren blijven altijd blij en levendig, want hij wil geen kunst, die van A tot Z hopeloos is; dat vloekt immers met het christendom, waarin de verrijzenis een alles overheersende rol speelt.

Dièz heeft van huize uit een groot interesse voor de gewijde kunst medegekregen; reeds dertig jaar is hij persoonlijk ermee bezig het mystieke als element in de kunst te bestuderen, bepaald in zijn confrontatie met de hedendaagse beschaving. Wat door de hedendaagse kunstenaars op dit gebied gepresteerd werd heeft soms een tijd lang zijn be'angstelling gaande gemaakt, maar uiteindelijk heeft het hem keer op keer ontgoocheld. Hoe het zijn moet? Zijn eigen gedachten zijn hierover nog zeer vaag, hoewel hij er telkens op terugkeert en altijd maar opnieuw godsdienstige onderwerpen aanpakt. Het moet iets zijn waar ook de mens een rol in speelt, zegt hij, een dialoog tussen de mens en God; en tevens iets levenwekkends, iets dat ons doet ademen in de wereld van het bovennatuurlijke en mystieke. In de begeestering, in de diepe overtuiging, daar meent hij het geheim van de ware godsdienstige kunst te kunnen ontdekken.

(Adres : Stuiverstraat, 139A/1, Oostende).